

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΒ΄.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 20 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1914

ΑΡΙΘΜΟΣ 531

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΙΚΗΤΑΣ ΑΝΤΡΗΣ. Νησιώτικες ιστορίες—Γρουσουζιά
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Ύμνοι.
ΜΑΡΙΑ ΖΑΜΠΑ. Καράβια.
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Γύρω από την τιτανομαχία.
ΜΕΝ. ΜΑΓΝΗΣ. Νέα βιβλία.
Α. ΜΟΙΡΑΣ. Πρώτα ανθρώπους...
Μ. Ρ. Νεοτουρκισμός.
ΙΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οι ανήστερφοι.
ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

“ΥΜΝΟΙ,”

ΚΡΥΦΟ

Τόσο πολύτιμο είναι ό,τι μου δίνεις
με την άπλη, αγαθόφωτη έπαρξή σου,
που λέω και τη ζωή πώς μου απαλύνεις
απ' τη σκληράδα μιας ψυχής άβύσσου.
Άπάνου στην ειδή την όμορφή σου
μια νότα πόνου για τον κόσμο κλείνεις,
μα το χαμόγελό σου που μ' αφίνεις
το νοιάζω σα δροσιά του παραδείσου..
“Ω τίποτα δεν πιθυμώ να μάθης,
μη σε πλανέψη ή πονηριά και γάθης..
Θέλω όπως πάντα άθωα νάρθης; σιμά μου,
να πής από την άδολη χαρά μου,
και το τραγούδι αυτό μου να διαβίσης
και πάλι άνυποψίαστη να περάσης.

Σ' ΕΝΑ ΝΕΚΡΟ ΣΤΑ ΞΕΝΑ

Φίλε γλυκέ γλυκέ, τη δυστυχία σου
άλλος κανείς δε γνώρισε από μένα.
Μου είχες έμπιστευτεί τα μυστικά σου
πρι ύγύριστος μά; φύγεις για τα ξένα.
Πόσο μικρή άφορητή το σπάργμα σου!
Πόσο βαθιά τα χείλη πικραμένα!
Μια πλούσια ζήση απλώνοταν μπροστά σου
κι όλο το φως του ήλιου χαρά για σένα...

“Αχ κρίνο μια όμορφιά, κῆμα το νάζι,
δυο μάτια, ένα χαμόγελο που σφάζει,
μια συντυχία μοιρόγραφτη που εύφραίνει,
μιαν άπιστία που άβέβαιη σε μαραίνει,
έσείς, έσείς του άράξατε στα στήθη.
Σας πήρε συντροφιά και άποκοιμήθη..

ΓΙΑ ΕΝΑ ΣΥΓΡΑΦΕΑ

Το σπίτι σου στην άκρη απ' την πλατεία
στρατ ώτες όλη κι όρματα γεμάτη.
Κομπασμένη άλλαλάζει ή πολιτεία
γυρεύοντας με όρμη μια δόξα άκράτη.
Ήχοι βάρβαροι σπούν την ήρεμία
που απλώνεται πουρνό σε όνειρων πλάτη,
και σὺ με μιας άρώστιας άγωνία
ξεψυχάς στο θλιμένο σου κρεβάτι..
“Ω τή φωνή σου! άφώροσμα στη χώρα
που όρέγεται τρελό μεθύσι μ' αίμα.
Κατάρα ή Νίκη ανάδωμα του ίχώρα.
Με τα βιβλία δε σώρωσες το ψέμα..
Και νά, ένώ σβιούν του νοῦ σου τα διαμάντια
στριγγά λαλούν οι σάλπιγγες άγνάντια.

ΣΕ ΠΑΛΙΟ ΦΙΛΟ

“Αγουρες οι ψυχές μας για τη γνώση,
μα φλογισμένες πάντα στη λαχτάρα.
Τον ήλιο της ζωής, να μάς πυρώση
προσμέναμε, χτυπώντας την κιθάρα.
Άδερφωμένοι οι δυο είχαμε όμώσκι
να διαβοῦμε του κόσμου την άντάρα.
Μά, ω φίλε μου παλιέ, σαν ήρθε ή γνώση
της διγνωμιάς μάς χώρισε ή κατάρα..
Λοξοί είν' οι δρόμοι της ζωής· άγκάθια
γύρω τριγύρω άξάινουν θρασμένα.
“Αλλ που ταπεινώνεται στα πάθια!
Πόσο πικρά τα λόγια έχεις για μένα..
Μά τ' είμαι έγώ; Των ίσκιων κυνηγός,
του άνθρώπινου καημού φτωγός λυράρης.

ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΕΡΩΤΑ

“Ω σούρουπο άλαφρό, γλιστρές άγάλι
μες στοῦ άποδειλινοῦ τη ρόδινη ώρα,

καὶ πάνου ἅπ' τὸ σκυμένο μου κεφάλι
σὺν καταχνιὰ σαλεύεις μαυροφόρα.
Μὲς στ' ἀνοιχτὸ μπρὸς μου βιβλίο, σὰ ζάλη
θολή, σιγαμολιέσαι ὦρα τὴν ὦρα.
Τὴν ὑπαρξή μου ἰσκιᾶς, καὶ στὴν ἀγκάλη
τῆς λησμονιᾶς μου, ἀργοτυλίς τὴ χώρα..
"Ὡ ἄς εἶταν ἀλαφρὰ ἔτσι καθὼς σβήνεις
τὰ πράματα ὅλα γύρω στὸ σαλόνι,
νάσβηνες καὶ τὴ φλόγα μιᾶς ὀδύνης
ποῦ μήτε θάνατος τὴν ξαλαφρώνει,
καὶ νὰ κατακυλοῦσες μου τὴ ζήση
μὲ μιᾶς χυδαίας ἀγάπης τὸ μεθύσι.

ΔΕΣΜΑ ΛΥΤΡΩΜΟΥ

Μὲ βρῆκαν τὰ μεσάνυχτα σκυμένο
τραγουδί γέο, γιὰ σέ, νὰ μαστορεύω,
στὴ φράση καὶ στὰ μέτρα νὰ παλεύω
γιὰ τὸ γερὸ τὸ στίχο, τὸ δεμένο..
"Ἄσε νὰ φανταστῶ, νὰ μὴ λαθεύω,
λύγισμα, χάρη, πρόσωπο γραμμένο,
τῆς μελωδίας τὴν τέχνη ποῦ γυρεύω
μὲς στὸ γερὸ κορμί σου τὸ δεμένο..
Τοῦ κάκου. Δὲ βολεῖ νὰ καταστρώσω
μὲ τὴ λύρα, τὸ δρόμο ποῦ χαράζει
κῆμα καημοῦ ποῦ μέσα μου σπαράζει.
Στὰ κουρασμένα βλέφαρά μου ὡστόσο
τὸν ὕπνο ἀποζητῶ. Καὶ τὰ δέσμά του
ὦ! ἄς εἶναι λυτρωμοῦ, σὺν τοῦ θανάτου.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΝΕΟΤΟΥΡΚΙΣΜΟΣ

Οἱ Νεότουρκοι ὅταν ἦρθανε στὰ πράματα κατὰ τὰ
1908 ἐφώνηζαν μέσα στὸ συνέδριό τους :

— Κάτω ὁ Χαϊτή !

— Μαχαίρι στὸν Ἕλληνα γκιαούρ !

Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή μᾶς ἔδειξαν τὴν κακία
τους, ἐνῶ ἡμεῖς ἀνοιζάμε τὴν ἀγκαλιά μας. Γιὰ τὸν
Τοῦρκο δὲν ὑπάρχει ἐχτρός ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἕλληνα.

Ὅταν φωνάζουν μὲ λύσσα «γκιαούρ», τὸ θολωμέ-
νο μάτι τους ἀπὸ τὸ μῖσος ἀντικρύζει τὸν Ἕλληνα.
Ἄν τοὺς νοιάζει ἂν τὴν Τουρκιὰ τὴν πάρουν Βούρ-
γαροί, Ρῶσοι, Ρουμῖνοι, Σέρβοι. Ἕλληνας μονάχα
νὰ μὴν τὴν πάρει.

Μετὰ τὴν καταστροφή τους ἅπ' τὸ συμμαχικὸ πό-
λεμο ἠἀπόφασή τους γιὰ τὸ διώξιμο τοῦ Ἑλληνισμοῦ
ἀπὸ τὴν Ἀσία καὶ τὴν Θράκη ἐπάρθηκε σὲ μιὰ συνε-
δρίαση στὴ Λέσχη τῆς Σταμιπούλ. Ἐσκέφτηκαν : Τώρα
ποῦ ἡ Ἑλλάδα μεγάλωσε θὰ θελήσει καὶ τὴν Μικρα-

σία. Γιὰ νὰ μὴν ἔχει κανένα δικαίωμα ἐκεῖ, πρέπει νὰ
ξεπατωθεῖ ὁ Γιουναισμός. Ὁ Χατζὴ Ἀδὴλ ἐστάθη-
κε γιὰ νεκροθάφτης τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴ Θράκη καὶ
ὁ Ραχιμὴ μπέης στὴ Σμύρνη.

Οἱ Τοῦρκοι φωνάζουν πάντα — τὸ Κράτος μας. —
Ἄλλὰ αὐτὸ πρέπει νὰ μάθουν : Εἶναι Κράτος τους ; Σὲ
Κράτος ποῦ δὲν ἔχουν ἐμπόριο, ἐπιστήμη, γραμματα,
θέατρο, ἐφημερίδα, μποροῦνε νὰ νοιώσουν τὸν ἑαυτό
τους νοικοκύρη ; Ὁ γκιαούρης ποῦ τὰ ἔχει οἷλα αὐτὰ
αὐτὸς εἶναι καὶ περισσότερο νοικοκύρης. Ἄν τὰ ἔχουν
λοιπὸν οἱ Τοῦρκοι καὶ κλαῖνε γι' αὐτὸ καὶ θέλουν μο-
νομιᾶς νὰ τἀποκτήσουν. Ἀνοίγουν ἕνα φουῦρο μὲ
Τοῦρκο ζυμωτὴ καὶ διώχνουν τὸν Ἕλληνα. Ψωμί δὲν
παίρνουν καλοψημένο οὔτε Τούρκικες οἰκογένειες. Ξα-
ναφωνάζουν τὸν Ἕλληνα ψωμά. Ἀνοίγουν ἐμπορικὸ
κατάστημα καὶ ξεροσταλιάζουν ἅπ' τὴν αἰγὴ ἕως τὸ
βράδι στὰ πόδια χωρὶς πελάτες. Κάνουν τὸν κομμιο-
νᾶριο καὶ τοὺς κλέβουν οἱ Ἑβραῖοι.

Φυσιολογικὰ λοιπὸν δουλεύουν νὰ πιάσουν ρίζες,
δὲν ἀρπάζαν τίποτα ἀπὸ τὸν Ἑθνωταϊκὸ πολιτισμὸ
τόσα χρόνια καὶ ἀπὸ τὴ δική μας ἔξυπνάδα. Ὅποιος
ἔζησε στὴν Τουρκιὰ ἔξρει καλὰ ὅτι οἱ Τοῦρκοι γιατροὶ
μονάχα χαμάληδες κοιτάζουν. Λικές τους φαμίλιες τρέ-
χουν στοὺς γιατροὺς μας καὶ ἀγοράζουν τὰ φάρμα-
κά μας.

Κανένας δὲν ἔχει τὴν ἀξίωση νὰ μὴν προσδέψουν
καὶ νὰ μὴ σπουδάσουν. Οὔτε μπορεῖ κανένας νὰ
τοὺς κατηγορήσῃ γιὰ τὸ θέλουν νὰ πᾶνε μπρὸς. Τὸ
λάθος τους εἶναι ὅτι ζητᾶνε μονομιᾶς νὰ κάνουν
θαύματα. Καὶ θαύματα στὴν ἐποχὴ μας τοῦλάχιστο
δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ γένουν.

Ἡ ἐπίδοση τοῦ Τοῦρκου εἶναι μεγάλη στὴν
τεμπελιά καὶ στὸ χαμαλί. Σ' αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια
ὅτι ἔχουν τὸ ρεκόρ.

Ἄν τὸ γράφω γι' ἀστεῖα. Εἶναι οἱ περισσότεροί
Τοῦρκοι τεμπέληδες ἀπὸ τὰ τσιφλίκια ποῦ ἔχουνε καὶ
χαμάληδες γιὰ τὸ δουλεύουνε γύρω στὸ χωράφι. Ἐ-
πειτὰ τὴ συνήθεια ποῦ ἔχουνε νὰ ζοῦνε οἱ περισσό-
τεροι ἀπὸ τὸ κουβέρνο χωρὶς νὰ δουλεύουν εἶναι
εὐκόλο νὰ τὴν κόψουν ;

Οἱ Νεότουρκοι ὅμως λογάρισαν ὅτι σὲ πέντε
μῆνες μέσα ὁ Τοῦρκος εἶναι σὲ θέση νὰ κάνει τὸν
ἐμπορο, τὸ γιατρό, τὸ δάσκαλο, τὸν κοινωνιολόγο,
νὰ σαστίσῃ τὸν κόσμο μὲ τὴν κατασοσύνη του. Τὸ
τοῖπορο καὶ ὁ ἀργίλης ὅμως δὲν ἔταψε. Φωτιὰ σὲ
κάθε Ἑλληνικὸ σπίτι. Ἀρπαγμα τὴ λίρα καὶ τὴν
περιουσία κάθε χριστιανοῦ. Πέταγμα ἡ γκιαουροσύνη
στὴ θάλασσα, ἄς πάει στὴν Ἑλλάδα της. Μὰ ἡ
γκιαουροσύνη εἶναι κολώνα τοῦ σπιτιοῦ καὶ θὰ πέσῃ
σὰ φύγη. Ὅχι, φωνάζουν οἱ Τοῦρκοι, ἡμεῖς τὸ στή-
ριγμα, ἡμεῖς θέμελα ἐδῶ κάτω. Φεύγουν οἱ γκιαού-
ρηδες, κλειοῦνται στὰ σπίτια τους καὶ ἀρχίζουν τὴν
ληστεία σὲ πόλεις καὶ χωριὰ οἱ Βασιβουζοῦκοι. Πα-
λάτια κάτασπρα μὲ μάρμαρα σκαλισμένα τὰ βρωμί-
ζουν οἱ Βασιβουζοῦκοι. Ἀνοίγουν ἀποθήκες καὶ ἀγο-